

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ, ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ

УДК 811.111'272'42

DOI: 10.32342/2523-4463-2019-0-16-22

О.В. БЕШЛЕЙ,

кандидат філологічних наук,

асистент кафедри англійської мови і літератури

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

СТЕРЕОТИПНЕ УЯВЛЕННЯ МОЛОДЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПРОЗОВОМУ ДИСКУРСІ

У статті розкрито стереотипне уявлення *молодь*, сформоване на основі виокремлення індивідуальних, упереджених аксіологічно маркованих ознак. Репрезентовано спектр диференціальних особливостей актуалізації вікового концепту МОЛОДІСТЬ відповідно до його лінгвокультурної варіативності у британському й американському художньому дискурсі XXI ст. Використано методику когнітивно-дискурсивної інтерпретації, що на основі виокремлення імплікатури та експлікатури значення номінативних лексем дозволяє встановити структуру і зміст концепту на текстовій площині. Актуалізацію когнітивних ознак відтворено на підставі виведення сенсорних, етичних, естетичних й раціоналістичних типів оцінок позитивного / негативного маркування. Їх варіювання подано відповідно до об'єктивних і суб'єктивних чинників, що вказує на суб'єкта дискурсу, який оцінює окремий фрагмент дійсності. Встановлено аксіологічні ознаки, які засвідчують упереджене ставлення англомовної спільноти XXI ст. до молоді. Позитивна конотація притаманна лише незначній частині дискурсних фрагментів. На текстовій площині превалюють негативні оцінки, що доводить сприйняття молоді як носія проблем і неприємностей. Зафіксовані спільні для двох лінгвокультур зон актуалізації аксіологічних ознак стереотипного уявлення 'молодь': серед них виокремлено 'одержимість зовнішністю', 'небажання працювати', 'часте вживання нецензурної лексики'. Різниця відображена домінуванням ознак 'депресивність', 'суїцидальність', 'невпорядковані статеві стосунки' у британському дискурсі XXI ст.; а також ознак 'соціальна непристосованість', 'підліткове ожиріння', 'одержимість дієтами', 'наркотична залежність' – в американському. Дослідження дозволило зробити висновок про те, що стереотипне уявлення 'молодь', подане у сучасному англомовному прозовому дискурсі, вибудовує негативний образ молодого покоління як групи підвищеного соціального ризику, що ставить під сумнів встановлені попереднім поколінням цінності та устрої.

Ключові слова: концепт, стереотипне уявлення, когнітивна ознака, оцінка, дискурс.

В статье раскрыто стереотипное представление *молодежь*, сформированное на основе выделения индивидуальных, предвзятых аксиологически маркированных признаков. Представлен спектр дифференциальных особенностей актуализации возрастного концепта МОЛОДОСТЬ в соответствии с его лингвокультурной вариативностью в британском и американском художественном прозаическом дискурсе XXI в. Использована методика когнитивно-дискурсивной интерпретации, что позволяет установить структуру и содержание концепта на текстовом уровне. Актуализация когнитивных признаков воспроизведена на основании вывода сенсорных, этических, эстетических и рационалистических типов оценок положительной / отрицательной маркировки. Их варьирование представлено в соответствии с объективными и субъективными факторами, что указывает на субъекта дискурса, который оценивает отдельный фрагмент действительности.

Ключевые слова: концепт, стереотипное представление, когнитивный признак, оценка, дискурс.

Складність концепту як об'єкта лінгвістичного аналізу та опису потребує різнобічного методологічного підходу, що дозволяє отримати дані, здатні заповнити інформаційні лакуни, доповнюючи або уточнюючи одне одного. «Сьогодні вже ніхто не оскаржує, що найперспективнішим є комплексний підхід до вивчення мовного об'єкта. В його основі лежать взаємодоповнюючі принципи антропоцентризму і системоцентризму, що утверджують у науці ідеї множинності лінгвістичних інтерпретацій» [1, с. 400].

Когнітивно-дискурсний підхід посідає пріоритетну позицію у рамках запропонованого дослідження. Це пояснюється складністю структури і змісту концепту, розкриття яких вбачаємо лише за умови систематизації матеріалу, отриманого шляхом інтерпретації усіх доступних випадків його реалізації. Увага лінгвістів зосереджена на вивченні *концепту, мовної особистості та дискурсу* в рамках загально прийнятої семіотичної схеми: взаємодія знака з іншими знаками, дійсністю та інтерпретатором [2, с. 132]. Таке положення беремо за теоретичну основу цього дослідження.

Вивчення концепту в межах текстового простору художнього твору виявляє його природу в широкому контекстуальному діапазоні. Це стосується образної і прагматичної складових, які актуалізовано лише носіями культури. Англомовний художній дискурс (ХД) є середовищем актуалізації концепту МОЛОДІСТЬ. **Матеріалом дослідження** є дискурсні фрагменти, виокремлені із творів сучасних британських і американських письменників, які мають спільну тематику та визнані найпопулярнішими у ХХІ ст.

Для відтворення структури концепту спираємось на теорію М.В. Нікітіна, який вважає, що з моменту *семіотизації* концепт як утворення функціональне існує в когнітивній і прагматичній іпостасях, що вибудовуються у так звані *операційні модуси*. Це модифікації концепту, які актуалізують компоненти його потенційного змісту та глобальної структури [3, с. 173]. Автор виокремлює три типи модусів: *ідентифікаційний, структурний та класифікаційний*. У статті зосередимось на ідентифікаційному, у рамках якого розглядаємо стереотипне уявлення *молодь*. Разом з іншими елементами поняттєво-ціннісного змісту концепту воно виконує функцію розпізнавання. Проте під час мисленнєво-мовленнєвої діяльності ми не замислюємося про елементи структури чи змісту концепту, а виокремлюємо лише його конкретні характеристики. З огляду на усталені погляди і цінності їх називають *когнітивними ознаками* [4, с. 29]. Ознака тлумачиться як «показник, сторона предмета чи явища, за якою можна впізнати, визначити чи описати предмет чи явище» [5, с. 432].

Метою статті є встановлення аксіологічно маркованих когнітивних ознак стереотипного уявлення *молодь* у британсько-американському художньому дискурсі ХХІ ст. Вивчення стереотипного уявлення про певний феномен вважають досить продуктивним для розкриття ціннісної складової лінгвокультурного концепту. Стереотип тлумачимо як продукт конкретизації та аксіологічного наповнення *індивідуальних* когнітивних ознак, репрезентуючи мінімізоване специфічне ситуативно прикріплене (не універсальне чи національно-культурне) знання, що асоціюється з концептом. Приміром, сучасні вікові стереотипи вказують: всі підлітки – «важкі»; *молодь* страждає легковажністю; чоловіки після сорока перебувають у віковій кризі; літні люди – консерватори і буркотуни. Це дає підстави у запропонованому дослідженні визначити стереотип як *уявлення*, тобто результат тлумачення дійсності в рамках соціально продуктованих пізнавальних моделей; і говорити про високий ступінь значущості культурологічного компонента у його структурі. Приписування ознак евристичним способом вміщує аксіологічний компонент, за яким ситуація та її учасники кваліфікуються як позитивні або негативні.

З опорою на тематичні особливості виокремлюємо чітко окреслений дискурсний контекст та формально прівірнюємо його до словосполучення, речення чи цілого фрагмента. Для опису тих чи інших ознак застосовуємо **методику когнітивно-дискурсивної інтерпретації**, що дозволяє розкрити імплікатури (небуквальний смисл) та експлікатури (буквальний смисл) концепту у художньому дискурсі [6, с. 61]. Увагу не акцентуємо на аспектах текстового оформлення, що обмежується лише граматичними особливостями.

На основі розробленої методики наводимо класифікацію оцінок відповідно до об'єктивних і суб'єктивних чинників [7, с. 77], серед яких розрізняємо *сенсорні, етичні, естетичні й раціоналістичні* типи. Особливу увагу звертаємо на висвітлення *аксіологічного* компонента ознак, що у дискурсі відтворене зазвичай словами-супровідниками і слу-

жить основним фоном розкриття стереотипного уявлення *молодь*. Найбільше емоційне й аксіологічне навантаження у дискурсі несуть *естетичні* (відтворення почуття прекрасного в термінах гарно / негарно) та *етичні* (відтворення поведінкових, нормативних характеристик) типи оцінок. *Сенсорна* оцінка кваліфікує поняття у термінах приємно / неприємно, відображаючи чуттєвий досвід. *Раціоналістична* – у термінах ефективно / неефективно, доцільно / недоцільно, корисно / шкідливо або шляхом опосередкованого опису ознак користі дій.

Говорячи про соціокультурне підґрунтя стереотипного уявлення про сучасну *молодь*, важливо розуміти, що відображення її психологічних та аксіологічних особливостей в англійській літературі ХХІ ст. зазнало значних перевтілень порівняно з літературою минулих століть – від ідеалізації до дегероїзації, реалістичного показу гострих проблем і навіть грубого вульгарного натуралізму. Сучасні письменники відверто артикулюють ці зміни, що зумовлює виникнення нової множини відтінків концепту, частина яких акумульована когнітивними ознаками стереотипного уявлення *молодь*.

Виникнення всесвітньої інтернет-павутини і розвиток засобів масової інформації служать передумовою для збільшення субкультур ХХІ ст. (*хіпстери, панки, готти*) і появи нових (*емо, гламур, блогери*). Інтернет-мережа – місце для утворення спільнот на основі схожості поглядів і звичок, що створює сприятливі можливості для субкультурного простору; у результаті з'являються нові віртуальні спільноти хакерів, блогерів, геймерів [210]. У сучасному суспільстві все більшу силу набирає так звана *кіберкультура* – віртуальна молодіжна субкультура. Із наведеного далі контексту випливає **негативна етична** оцінка: *There's loads of stuff about teenagers having babies on the Internet. I mean, there's loads of stuff about everything on the Internet, isn't there? Whatever your problem is, it's on there, and it makes you feel less alone* (N. Hornby). Розуміємо, що несправжня реальність привертає *молодь* неважливістю вікового й соціального статусу. «Сюди» може прийти будь-хто і знайти свій спосіб самовираження.

Елементи молодіжної культури становлять інтереси, переконання, поведінка, акцент на одязі й атрибутиці, словниковий запас і набір знайомих. Яскравим прикладом є фрагмент: *On the concrete pillars were spray-painted graffiti. At his feet were empty beer cans, fast-food wrappers. A group of teenager punks had the same bright orange Mohican haircuts. Their relative baldness made their heads bluish* (I. McEwan), який пропонує опис стилю підлітків-панків. У контексті: *The idea that I could make it only to be turned away by a teenager with a pierced lip was horrifying* (J. Moyes) розглядаємо **негативну естетичну** оцінку, яка вербалізована атрибутом *horrifying* й актуалізована відповідним ставленням суб'єкта дискурсу до пірсингу як елемента молодіжної культури. *Експериментування із зовнішністю* набуває негативного забарвлення у реченні: *A young girl with her hair dyed green and orange and pink, stared at them as they went by* (N. Gaiman), у якому йдеться про дівчину із волоссям, пофарбованим у різні кольори.

На жаль, мережеве спілкування, вплив субкультур веде до появи безлічі виявів молодіжної ідентичності, змушуючи *молодь* жити за вигаданими стандартами і здійснювати бажану активність у рамках набутих віртуальних образів. Під час постійного зіставлення реального і нереального життя виникає *одержимість зовнішністю* – явище, яке негативно впливає на соціальну адаптацію і самооцінку підлітків. Ця ознака реалізована на ґрунті негативного аксіологічного змісту цього висловлювання: *The way young people speak about one another's bodies says a great deal about our society. In today's world, boys are much more likely to objectify girls' bodies than the other way around* (S. Kinsella). Суб'єкт дискурсу виводить інференцію про недоліки нашого соціуму, де *молодь*, намагаючись наздогнати модні тенденції, формує власні судження про суспільство лише на основі зовнішніх характеристик.

Деструктивний ефект у цьому контексті спричиняє *підліткове ожиріння* – явище, яке часто є причиною нервових розладів і заниженої самооцінки, особливо серед дівочого контингенту. Дискурсний фрагмент: *And 90 percent of female teenagers are just crazy about the calorie content to be reduced* (S. Kinsella) імплікує **негативну раціоналістичну** оцінку і вказує на аксіологічну ознаку *надмірне дотримання дієт*. Худорлявість – це те, за чим тепер жетись чимало дівчат. Бажана вага і форми тіла продиктовані соціальними мережами, за

постулатами і «неписаними» аксіомами яких живе більшість молоді сьогодні. Простежимо текстову рефлексію негативного маркування у такому прикладі: *She was **even thinner**, which gave her an even more **youthful appearance*** (D. Steel). Гонитва за стрункістю тіла вже набула глобальних масштабів. При цьому, американська культура за умовчанням є «диктатором» модних тенденцій і креативних рішень.

Відсутність життєвого досвіду, соціальних критеріїв і способу життя за певних умов нерідко привертають підлітків до *асоціальної поведінки*. Контекст фрагмента *Young people today. One of them thought it would be good sport to fire the house of a poor old woman who has never harmed a soul* (N. Gaiman) доводить правильність висновку про наявність **негативної етичної оцінки**. Фіксуємо засудження суб'єктом дискурсу аморальних дій молоді.

Домінування цинічного та матеріалістичного покоління пояснює актуалізацію аксіологічної ознаки *низький рівень толерантності*. Зі змісту висловлювання: *He ranted about the **ingratitude of contemporary teenagers and the death of polite society*** (I. Banks) виводимо інференцію про негативне сприйняття сучасної *молоді*, невдячність якої веде до «смерті» ввічливого суспільства. Тож не дивно, що від молоді тепер можна очікувати і вживання *нецензурної лексики*: *'Never mind who I am. Who **the fuck are you?**' This young boy couldn't remember the last time he felt like **thumping someone**, but he felt like **thumping now*** (N. Hornby). Фрагмент містить негативне маркування через актуалізацію поведінкових рис об'єкта дискурсу – його *агресивність і некерованість*.

Схожа консервативність у літературній манері авторів через відтворення *конфлікту із представниками старшого покоління*. Запропонований контекст: *One of those miserable adolescents was so **angry at her parents that she needed to join a cult where she could be nicer and friendlier*** (J. Franzen) опосередковано актуалізує згадане явище та імплікує **негативну оцінку**. Отже, соціальні цінності, які були орієнтиром для батьків, за нових обставин утрачають практичне значення і не можуть бути успадковані дітьми, позаяк видаються непотрібними для теперішнього життя.

Представники сучасних молодіжних субкультур все менше завантажують себе питанням працевлаштування і більше часу відводять розвагам і вечіркам. Молодь ХХІ ст. керується іншими ціннісними орієнтирами, і проблема *безкорисного проведення дозвілля* серед представників молодого покоління постає дуже гостро, особливо для батьків. Об'єктом **негативної раціоналістичної оцінки** у контексті: *This association was clearly the result of a **youth misspent in front of the TV*** (S. King) є відсутність інтелектуального потенціалу молоді. Телебачення, комп'ютерні ігри, соцмережі – неповний список речей, які крадуть час і доводять до однобічності розвитку.

Зареєстровано приклади, у яких одночасно актуалізовано кілька оцінок. Текстові фрагменти наведені нижче демонструють реалізацію аксіологічних ознак *розпуста і гультяйство*, вказують на інтеграцію **негативних раціоналістичної та етичної оцінок**. Розглянемо їх дискурсне втілення. *Ранній статевий досвід* експліковано змістом висловлювання: *I've learned not to **sleep with fifteen-year-olds**. The problem there was simply that she told me she was **sixteen*** (N. Hornby). Явно негативну аксіологічну конотацію має контекст: ***Sex is a diversion for young people with nothing better to do. But I think she's sort of messed up sexually from that. She was too young and she also got VD*** (J. Franzen). Йдеться про шкідливий вплив *непорядкованих статевих стосунків*, наслідком чого є набуття венеричних захворювань.

Негативне аксіологічне забарвлення відтворено ознакою *небажання працювати*, яку виводимо на основі дискурсного аналізу прикладу: *But the **youth of today were a pasty lot, with none of the get-up-and-go, the vigor and vim that he remembered from the days when he was young*** (N. Gaiman). Сучасна молодь все частіше знаходить себе серед обставин, коли вона відчуває нестачу в ресурсах економічного характеру.

До розкриття стереотипного уявлення залучаємо аксіологічні ознаки нормативного змісту (*пригніченість, депресивність, суїцидальність, рання вагітність, неготовність до материнства*), які експлікують спільну активацію **негативних раціоналістичної та сенсорної оцінок**. У дискурсі чітко вказано на причину деприваційних процесів – схильність молоді легко зазнавати впливу: *Most **teenagers got pregnant by accident. What is funny – one in ten teenagers couldn't remember anything*** (I. Banks). Фіксуємо зневажливе ставлення суб'єкта дискурсу до явища підліткової вагітності.

У контексті: *Why was Leila suicidal? What possessed her? Her desperate unhappiness resonates with her misery. The anger and desolation of my solitary teen years resurface and it won't go away* (E.L. James) аксіологічна ознака *схильність до суїциду* набуває мотивації й утілюється у текстовому просторі за допомогою слів-супровідників *suicidal, desperate*. Інтенсивність аксіологічного маркування посилюють субстантивні лексеми *misery, anger, desolation, solitary, unhappiness*, які вказують на актуалізацію **негативної сенсорної оцінки**. Зміст висловлювання імплікує причини цього явища – незадоволеність життям, душевний біль і відчуття самотності. Ці речі часто переслідують сучасну молодь і, штовхаючи на необдумані вчинки, здатні отруїти її життя.

Серед численних соціально-економічних змін ХХІ ст., які накладають суттєвий відбиток на розвиток молодого покоління, гостро постає виховання дітей у неповних сім'ях. Вихідці з таких сімей частіше належать до зони ризику: починають *кримінальну діяльність*, порушують етичні правила. Це завдає значної шкоди суспільству. У дискурсному фрагменті *There's nothing that keeps drunken teenagers from crashing their cars when they're coming home from the senior prom or their first big rock concert* (S. King) спостерігаємо актуалізацію **негативної оцінки** у відтворенні картини *водіння у нетверезому стані*. Аксіологічне підґрунтя вбачаємо у семантиці слів-супровідників *drunken teenagers* і предикативної конструкції *crashing their cars*. На жаль, стикаючись із підлітковим пияцтвом, суспільство Америки, здавна зорієнтоване на демократичні свободи з відносно слабкою системою заборон, нерідко реагує досить «толерантно», провокуючи розповсюдження згадуваної проблеми.

Ідея деструктивного впливу *підліткової злочинності* і *проституції, зловживання алкоголем і наркотиками* експліцитно виражена змістом наведеного фрагмента: *They were turning to crime and drugs and prostitution simply because they were on the menu now, an exciting, colourful and tasty new range of options. That passed for youthful entertainment in contemporary society* (N. Hornby). Взвзявши до уваги деструктивний вплив такої антигромадської поведінки, бачимо, що найгіршим є те, що молоде покоління вдається до згаданих видів розваг чи «ремесла» тільки тому, що це «модно» (*on the menu now*) і є ще одним способом урізноманітнення (*new range of options*) дозвілля (*entertainment*) чи отримання нових вражень (*exciting*). Спостерігаємо залучення низки ознак, які за допомогою супровідних лексем *crime, drugs, prostitution, entertainment* експлікують **негативні раціональну й етичну оцінки**.

Отже, встановлені аксіологічні ознаки засвідчують упереджене ставлення англомовної спільноти ХХІ ст. до *молоді*, вказують на домінуючу роль емоційної нестабільності і подані різними типами узагальнених оцінок. Кількісне відтворення наведемо у табл. 1 (частотність зі 100 %).

Таблиця 1

Співвідношення типів оцінок стереотипного уявлення

Тип оцінки	Британський ХД, %		Американський ХД, %	
	Позит.	Негат.	Позит.	Негат.
Раціоналістична	3%	30%	2%	28%
Сенсорна	2%	19%	2%	12%
Етична	2%	27%	1%	33%
Естетична	1%	16%	1%	21%
Разом	8%	92%	6%	94%

Як бачимо, **позитивна конотація** притаманна лише незначній частині дискурсних фрагментів. На текстовій площині превалюють **негативні оцінки**, що доводить сприйняття *молоді* як носія проблем і неприємностей. Зазначаємо значне розширення меж актуалізації негативної етичної оцінки у сучасному британсько-американському художньому дискурсі. Акцент зроблено на втраті актуальності питання класової диференціації та зображенні конфлікту поколінь. З одного боку, це заперечення молоддю колишніх стандартів, з іншого – неприйняття батьками нових цінностей. Герої творів порівнюють сучасність із періодом молодості, не усвідомлюючи, що нове покоління повторює попереднє.

Фіксуємо зони спільної для двох лінгвокультур актуалізації аксіологічних ознак стереотипного уявлення *молодь* у сучасному британсько-американському художньому дискурсі. Серед них: *одержимість зовнішністю, небажання працювати, часте вживання нецензурної лексики*. Різниця простежується таким чином: у британському прозовому художньому дискурсі XXI ст. превалюють *депресивність, суїцидальність, невпорядковані статеві стосунки*; в американському – *соціальна непристосованість, підліткове ожиріння, одержимість дієтами, наркотична залежність серед молоді*.

Попри покладену велику відповідальність, це одна з найвразливіших вікових груп, схильна до глибоких соціальних потрясінь. Поряд зі значним інноваційним потенціалом наявна потужна латентна деприваційна реакція молоді на свій статус і функції у суспільстві. Згадані аспекти відтворені аксіологічно маркованими ознаками, які набули вищого ступеня дискурсної актуалізації: *соціальна неготовність, зацикленість на власних проблемах, загальна байдужість до навколишнього світу*. Крайні вияви антигромадської поведінки виражені входженням у кримінальні молодіжні угруповання, залученням до наркотиків, алкоголю, що дає серйозні підстави класифікувати *молодь* як групу підвищеного соціального ризику.

Таким чином, інтерпретативно-дискурсний аналіз англомовних художніх творів XXI ст. дозволяє зробити **висновки**: попри те, що бути молодим зараз дуже модно, образ *молоді* як вікової групи, виражений на текстовій площині стереотипним уявленням, поданий переважно у негативному світлі і завжди протиставляється старшому поколінню. Отже, *молодість* сприймається читачем крізь призму *молоді*. Це вже не тільки вікова категорія, а бажана кваліфікація зовнішніх і внутрішніх параметрів індивіда. Перспективою дослідження вважаємо вивчення образу сучасної молоді на матеріалі сучасних британських і американських періодичних інтернет-видань.

Список використаної літератури

1. Алефєренко Н.Ф. Современные проблемы науки о языке / Н.Ф. Алефиренко. – М.: Флинта; Наука, 2005. – 416 с.
2. Мартинюк А.П. Перспективи дискурсивного напрямку дослідження концептів / А.П. Мартинюк // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2009. – № 837. – С. 14–18.
3. Никитин М.В. Развернутые тезисы о концептах / М.В. Никитин // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2004. – № 1. – С. 53–154.
4. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика / Н.Н. Болдырев. – Тамбов: Издательство Тамбовского государственного университета, 2001. – 123 с.
5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с.
6. Мартинюк А.П. Регулятивна функція гендерно маркованих одиниць мови (на матеріалі сучасного англомовного публіцистичного дискурсу): автореф. дис. ... д-ра філол. наук / А.П. Мартинюк. – К., 2006. – 40 с.
7. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека / Н.Д. Арутюнова. – М.: Языки русской культуры, 1998. – 896 с.
8. Bennette A. After Subculture. Critical Studies in Contemporary Youth Culture / A. Bennette, K. Kahn-Harris. – New York: Palgrave Macmillan, 2004. – 164 p.
9. Hornby N. About a boy / Nick Hornby. – London: Penguin Books, 2007. – 232 p.
10. McEwan I. Atonement / Ian McEwan. – Toronto: Vintage, 2007. – 368 p.
11. Moyes J. Me before you / Jojo Moyes. – London: Penguin Books, 2016. – 448 p.
12. Gaiman N. Stardust / Neil Gaiman. – New York: Harper, 2007. – 256 p.
13. James E.L. Grey: Fifty Shades of Grey as told by Christian / E.L. James. – New York: Vintage Books, 2015. – 392 p.
14. Kinsella S. I've got your number / Sophie Kinsella. – New York: Dial Press, 2012. – 448 p.
15. Steel D. Impossible / Daniela Steel. – New York: A Dell Book, 2006. – 398 p.
16. Franzen J. Purity / Jonathan Franzen. – New York: Straus and Giroux, 2016. – 608 p.
17. King S. The stand / Stephen King. – New York: Random House, 2012. – 453 p.
18. Banks I. Consider Phlebas / Ian Banks. – New York: Orbit, 2008. – 289 p.